

>> Vista general d'Hostalric. En primer terme, camps de conreu, i en segon terme, el poble. Al centre, destaca la torre d'Ararà i la muralla, i a l'esquerra, el campanar de l'església parroquial. Al fons a la dreta, la fortalesa. (Font: DIPUTACIÓ DE GIRONA. INSPA, CENTRE DE LA IMATGE. VALENTÍ FARGNOLI.)

L'esplendor de les muralles

Text > **PERE BOSCH**, historiador

Fa prop de cent anys, quan Valentí Fargnoli va fer parada a Hostalric, la muralla era un llençol atrotinat, destruït per una successió interminable de setges i sacrificis; un tribut ben costós per a una posició estratègica immillorable. No resultava fàcil, en aquells moments, captar-ne una imatge esplendorosa, i el fotògraf gironí va optar, tal com remarca l'historiador Joan Llinàs, per «la millor perspectiva possible». Resulta fàcil imaginar-se'l carregat amb el seu inseparable trípode, allunyant-se de la vila a través dels camps de conreu fins a trobar l'enquadrament idoni. Des de la seva posició, va poder captar una part significativa dels elements que identifiquen el poble, des del campanar de l'església de Santa Maria, que treu tímidament el cap, fins al turó on s'alça el castell, tot resseguint una part considerable del traçat de les muralles, des de la torre d'Ararà fins a la de Barcelona.

La transformació de l'espai, en els gairebé cent anys transcorreguts entre la fotografia que va fer Valentí

Fargnoli i la que ha pogut captar Manel Lladó, ha estat remarcable. La més evident és la que fa referència al frontal vegetal, actualment colonitzat pels salzes, pollancre, canyes i algun pi pinyer i, al mateix temps, per l'expansió urbana que es va viure durant els anys setanta, que es va concentrar a la banda sud-oest del municipi i que ens impedeix contemplar bona part del turó del castell. Manel Lladó, a més a més, ha hagut de situar la càmera just al darrere de la variant, que no només s'ha introduït de ple en la fotografia, sinó que també ha alterat de dalt a baix la planimetria de la zona.

Malgrat aquests condicionants, en els darrers anys el ric patrimoni d'Hostalric s'ha recuperat de forma notable. A la dreta de la imatge de Fargnoli emergeix, majestuós, el castell, un protagonista remarcable d'una història convulsa. Els setges que va patir al llarg de la història, perfectament comparables als de la Girona immortal, en són un bon testimoni. L'escenari plàcid que va retratar Valentí Fargnoli ja havia assistit a una primera prova el 1462, durant la Guerra Civil ca-

>> Autoria: MANEL LLADÓ

talana, quan va assentar-s'hi, de forma amenaçadora, la host del Consell del Principat, després de destrossar vinyes i camps de blat. El castell, però, no va poder evitar les contínues escomeses a final del segle XVIII, durant les guerres entre Lluís XIV i Carles II i, de fet, va prendre la seva fesomia moderna el 1716, gràcies a l'enginyer militar en cap de Felip V, Jorge Próspero de Verboom, autor també de la Ciutadella de Barcelona. Alguns anys després, ja durant la Guerra del Francès, la plaça es va veure novament castigada. La primera escomesa es va produir el 7 de novembre de 1809, quan un exèrcit de quatre mil homes va saquejar i incendiar la vila, però no va aconseguir apoderar-se del castell. El capítol més ferotge, però, va tenir lloc a partir de l'11 de gener de 1810, poc després de la caiguda de Girona, quan un exèrcit de més de sis mil soldats a les ordres del general Luigi Mazzuchelli va mantenir un setge implacable que es va perllongar durant quatre interminables mesos. És al capdamunt de la torre d'Ararà, que Fagnoli va situar al centre de la imatge, on mossèn Pere Xifra va resistir de forma heroica. Les cròniques o les memòries, carregades d'èpica fantàstica, expliquen que quan bona part de la vila ja havia caigut en mans dels francesos, el sacerdot «s'armà

d'una escopeta i es dirigí al torreó anomenat d'Ararà, que és lo més alt i millor conservat dels que existeixen en la muralla antiga del poble». Va atrinxerar-se al capdamunt després d'enfilar-se per «una escala de corda que va fer desaparèixer darrera d'ell i, aïllat dintre d'aquell limitat espai, esperà resolt la mort, no sense estar decidit abans a fer pagar cara la seva vida [...]. Los seus tirs, disparats amb encert, eren altres tantes baixes per los francesos i una pedra disparada de les seves mans quasi equivalia a lo mateix». La torre va resistir dempeus, notablement malmesa; i el cos d'obra que es distingeix al damunt, que feia la funció de presó, es va enderrocar alguns anys després, concretament el 1933.

Les imatges de Valentí Fagnoli acostumen a provocar una reacció melangiosa, lligada a la pèrdua irreparable del patrimoni arquitectònic i paisatgístic. Però, en aquest cas, hom no pot evitar una certa sensació de complaença. El 1963, el conjunt de les muralles i el castell van ser declarats monument històric artístic nacional, i poc temps després, hi van començar unes obres de rehabilitació que, a poc a poc, en van recuperar l'antiga esplendor i el van convertir en un atractiu turístic de primer nivell.